

Žiji svoje sny

Ten člověk změnil můj pohled na život, i když jsem aktivní cestovatelka, po setkání s ním jsem si připadala jako marnotratný, neschopný, ufmukaný a sebe-středný snilek, který nikdy nic nedotáhne do konce. Rudolf Krautschneider si své sny plní. Cestou do Ameriky si zamíří na Kanáry, vezme batoh a nasbírá si u kamarádů v horách pomeranče, aby měl na lodi co jíst. Základní potraviny si však veze s sebou z Čech, teď, když už na ně má, byly totiž doby, kdy ho při životě na lodi držela i strava takřka nepoživatelná. Jeho sen byl ale silnější než jeho chuťové buňky a pro spatření tučňáka byl připraven obětovat i více než dobrou českou kuchyni. Lodě staví s láskou a poctivě a taky jim věří víc než čemukoli jinému. A jak sám říká, žije fantastický život, který předčil i jeho dětské sny. Řídí se zvláštními pravidly, která

by málokdo přijal a možná i chápal. Je to velkorosý muž, který někdy i rozdává své lodě, a na palubu vezme kohokoli. Nyní o sobě ale tvrdí, že je spíše zkrachovalý mořeplavec.

Plavíte se po mořích už čtyřicet let. Jak to šlo v době totality?

„Nevadí mi žít jako nuzák, když mohu cestovat jako král“

I v totalitních režimech pekař peče, lékař léčí, rolník seje a mořeplavec pluje. Není to snadné, ale také to není nemožné.

Jak jste to tehdy prakticoval, plul jste jen na místa, kam se mohlo?

Když jsem plul sám v roce 1981 na Polce do Jižní Ameriky, měl jsem výjezdni

doložku na 21 dnů. Plavba ale trvala rok. Nesetkával jsem se s pochopením, ale ani s nenávisť. Obrovské množství lidí mi drželo palce. Přesto, že jsem byl pro úřady problém, setkával jsem se spíše s respektem, i na pasovce se mi snažili vyhovět. V každém režimu vedle sebe žijí slušní lidé i hovada. Častěji jsem trefil na slušné lidi. Každý systém okolo vás postaví jakýsi plot, vystříhal jsem si v tom plotě otvor, tak veliký, abych jím mohl procházet, a mám pár kamarádů, kteří si ho také prostříhali. Zbytek se jenom vymlouvil. Teď se vymlouvají na nedostatek peněz, předtím na nedostatek svobody, v každém systému si můžete najít výmluvu. Nebyl jsem ani komunista, ani růžovej, nic. Režim se mě dotkl tak, že jsem například nemohl publikovat svoje knihy. Ale nemyslím, že by toho čtenáři měli litovat. Teď je v Čechách snad více spisovatelů nežli čtenářů. Ti, co vydávali za bývalého režimu červené knihy, teď vydávají černé.

Takže jste psal knihy „do šuplíku“?

To není úplně pravda, já jsem už tenkrát dostal několik nabídek a ani ode mě nechtěli, aby ty knihy byly červené. Jenom naznačovali, že by to mohlo být růžový. Například bych musel slovo „Rusáci“ nahradit termínem „Sověti“. Což vypadá jako drobnost, ale to jsem nechtěl. Rekl jsem si, že počkám. Když se systém převrtil, tak už v prosinci roku 89 jsem dostal nabídku od stejných nakladatelství: „Pane Krautschnidere, tak teď to vydáme.“ Já si v noci sedl a všechny „Rusáky“ vyškrtal, protože po roce 89 je tam má už každý blbec. Oni mi na to řekli, že to nemohou vydat, že jsem je zklamal. Tak jsem si to vydal sám. Protože ten hlavní proud má nějaký tok a v tom já nikdy nebudu. Jestli předtím většina úspěšných lidí lezla do zadku komunistům, a to lezla, tak po převratu zase říkala, že všechno bylo špatné. Což je nepravda. Změnily se jenom podmínky boje za úspěch. Politickou moc nahradila moc peněz.

Kam až se vám v dobách komunismu podařilo doplout?

Polárka na ostrově Deception, pásmo Antarktis.

Nekouřím a nepiju.
Za pár let bych tak
prošustroval plavbu
kolem světa.

Jenom velká tlupa mohla dokázat zbudovat takové dílo. Victoria znamená vítězství, a při té stavbě musel zvítězit hlavně každý sám nad sebou.

foto: T. Reggala

Navštívil jsem desítky zemí, plul jsem na Špicberky, po Grónském moři, do Afriky, Jižní Ameriky, Ohňové země, na falklandské ostrovy. Pro mě to byl bezvívový styk, protože jsem nikdy neměl víza.

Na plavby si vyděláváte sám, ale vy byste o sponzory nemusel mít nouzi.

Štítím se sponzorů i plachetnic, které vozí turisty, a pokud mohu, tak na takovou loď ani nestoupnu. To je jakýsi trend doby a tomu já se vyhýbám. Když člověk jde hlavním tokem, připravuje se o to nejhezčí. Je to tak i na řece, hlavní tok se valí, čert ví kam, ale u kraje jde voda zpátky a mazlí se s břehem a vnímá rostliny a trávu na březích. A pro mě platí zásada, nikdy nebyť v tom hlavním proudu. Žiji si přesně podle svých představ a to v každém systému. Vůbec nevím, co bych nemohl dělat. Kdybych se zítra rozhodl založit si časopis a noviny, tak to udělám. V životě nevidím žádnou nemožnost. Žiji v úžasném fantastickém světě obklopen výbornými přáteli, mořem. Vlastně nevím, až se jednou dostanu do nebe, jestli nějaké je, zda to tam může být lepší. A kdybych si vysnil nějaký život, tak bych si určitě ani nedokázal představit lepší.

Setkal jste se s kritikou od cizích lidí, že jste cestoval za komunistů?

Na jedné z besed se mě ptal takový mladý člověk: „Jak to, že vy jste si cestoval a můj tatínek a strýček nemohli a měli plachetnici?!“ Mohlo se to stát, neříkám, že ne, ale já jsem mu odpověděl otázkou - kde byli jeho tatínek a strýček od roku 89? Dostalo se mi informace, že vůbec nikde, a tak jsem mu řekl, že kdyby jeho tatínek a strýček tolik chtěli cestovat, tak za těch deset let už dávno obepluli svět, a kdyby náhodou na tu plachetnici z nějakého důvodu neměli, tak já jim ji dám

že mám plachetnice tři a nemám žádného mořeplavce. Takže v tom je doba pořád stejná, lidi si raději zaplatí za dvoutýdenní plavbu, která zlepšuje jejich sebevědomí, než aby někde skutečně daleko pluli. Takže z tohoto důvodu bych řekl, že jsem skoro zkrachovalý mořeplavec.

Až rozhovor vyjde, určitě se najde někdo, kdo by s vámi rád plul. Jaká je nejkratší plavba, kterou byste podnikl?

Lidé často lžou sami sobě. Mně se teď stala taková věc, že jsem připravil plavbu kolem světa. Před třemi lety jsem vyplul s partou lidí a během té plavby se mi celá parta rozpadla. Já jsem zůstal na šedesátitunové lodi sám. Před měsícem jsem

ji daroval partě Francouzů. Mohl jsem ji prodat cestovce, ale to já neudělám. Mají ji lidé, kteří dělají program pro postižené děti, a tak slouží dobré věci, a já si ji mohu kdykoliv půjčit. Neznám ale nikoho, kdo by se mnou chtěl plout třeba rok kolem Jižní Ameriky. To je ten problém. Ostatně, když chce někdo plout, nepotřebuje k tomu mě. Dnes koupíte námořní plachetnici i za sto tisíc korun. Plachetnic je možná milionkrát víc nežli mořeplavců.

Jak si na loď vyděláváte, na jejich stavby a na vaše plavby? To musí být

V každém režimu vedle sebe žijí slušní lidé i hovada

a můžou zítra vyplout. Dal jsem mu svou adresu, nikdo se neozval. Za bývalého režimu jsem dělal hodně besed, samozřejmě zadarmo. Věřím, že jsem něco jako otevřené okno do světa. Dnes je ale řada cestovatelů, kteří prodávají své cesty ještě dříve, než se na ně vydají.

Kolik jste postavil plachetnic a kolik jich máte teď?

Celkem jsem jich postavil deset, z nichž některé byly taky pro dětské domovy, to je ale čistě moje věc. Byly časy, že jsem měl třeba čtyři. Dneska jsem na tom tak,

Portugalský mořeplavec **Fernão Magalhães** vyplul roku 1519 pod vlajkou španělské koruny ze Sevilly **na cestu kolem světa**. Jeho flotila čítala pět lodí, z nichž pouze

jedna - **Victoria** tuto anabázi vydržela. Vrátila se zpět, ale již bez Magalhães, kterého zabil filipínský domorodci. Victoria byla 28 metrů dlouhá, 8,5 metru široká a odhaduje se, že měla výtlač asi 80-90 tun. O několik století později staví český mořeplavec **Rudolf Krautschneider repliku slavné Victoriae**. Společně s přáteli kácí stromy, pracuje na pile, prodává dřevo, aby mohl svůj sen zrealizovat. Viktorka vyrůstá nejprve v Polsku, později v Ústí nad Labem, definitivní podobu získává v polském Štětíně, odkud 1. srpna 1999 po pěti letech mravenčí práce vyplula.

DŘEVĚNÁ VIKTORKA

nákladné, opravdu jen práci dřevorubce?

Samozřejmě a také беру již osm let důchod. Když jsem v Čechách, tak pro sebe potřebuji sto tisíc ročně. Když jsem na moři, stačí mi dvacet tisíc. Ano, musí být nějaká omezení – nemůžete třeba plout do přístavu, musíte stát na kotvě anebo musíte plout do země, kde nevybírají peníze jako třeba v Chorvatsku. Lidské životy jsou si podobné. Jdete do školky, do školy, vyučíte se, oženíte se, ale celou tu dobu máte všechno dělat jako. Protože když to děláte jako, tak vám ten život celkem pěkně uběhne, pak umřete někdo vás pohřbí a je to. Zatímco když děláte něco celou energii doopravdy, tak se dostáváte mimo hlavní trend a máte miliony problémů, ale když milujete tu vaši cestu, tak je všechny snesete a prožijete úžasný život. Nevadí mi žít jako nuzák, když mohu cestovat jako král. Mám třeba tuhle bundu ze silně promokavého materiálu, kterého jsem kdysi koupil 1000 metrů, protože stál korunu metr. A takovou nosím celý rok. Nikdy jsem neměl kabát, protože za ten lidí zaplatí za život peníze, za které můžete rok

plout na moři nebo si cestovat s rukou po světě.

Kde kotvíte své lodě, když zrovna nikam neplujete?

Mám loď v Čechách, je ocelová. Připravuji ji na plavbu do polárních moří. A ty ostatní všude stojí zadarmo. Jednu mám v Rumunsku, jedna je na ostrově Martinik. V Polsku mám problém, že komu loď dát, zve mě více lidí a nic za to nechťejí. Nerozumím lidem, když

Pro velké cíle je strašně snadné trpět

říkají, že loď je nákladná. Samozřejmě, že je třeba nákladně spravovat plachty, kupovat barvy, lana, ale kdyby to dělala parta, je loď levnější, než kdyby si pronajali někde garsonku. Poznal jsem tisíce lidí, kteří žijí levně na lodích po celém světě.

Plánujete nějakou další plavbu?

Bude mi sedmdesát, teď budu žít trošku usudlým životem. Takže budu při-

stav, protože jsem získal od kamaráda pozemky u Labe. Chtěl bych plout do delty Orinoka, protože to je zajímavé místo ve Venezuele. Ale nechystám nic velkého. Jak jsem řekl, v podstatě není ani s kým plout, i když je kam. Svoji ocelovou loď připravím pro sólovou plavbu.

Vždy jsem si představovala, jak to bylo dřív, když nebyla letadla, ani moderní lodě s motory a lidi museli přeplout Atlantik, aby se dostali z Evropy do Ameriky. Vy jste to zažil také, jaké to je?

Atlantik jsem přeplul patnáctkrát. To je skoro hloupost, nicméně je to náš nejbližší oceán, a když někde chcete plout, musíte přes něj většinou přeplout. Já jsem o těch prvopočátcích plaveb také uvažoval a dokonce jsem v jedné z prvních knih nakreslil jakousi opici, která na kusu klády přeplouvá na druhý břeh s tím, že takhle nějak si představují prvního plavce. A co se týká té techniky přeplutí, je to tak, že ve světových mořích jsou proudy, které vás vlastně nesou. Mně přijde třeba vtipný, jak někdo v televizi vypráví, že má skalp Atlantského oceánu, že ho přeplul (smích). Protože pokud byste se rozhodla přeplout Atlantik, stačí, abyste si na Kanárských ostrovech sedla do člunu nebo do lodě a vůbec nepostavi-

INZERCE

S Radiožurnálem máte **Zelenou vlnu!**

Nejrychlejší dopravní zpravodajství

ZELENAVLNA.CZ

Radiožurnál
ČESKÝ ROZHLAS 1

● *1943, Vídeň.
Po válce se s maminkou odstěhoval do Znojma. Vzdělání ukončil v sedmé třídě, žil se jako dřevorubec, pracoval v dolech, dnes je mořeplaveckou legendou světo-

vého kalibru. Moře poprvé uviděl v šestnácti letech, byla to pro něj osudová chvíle. Začal si sám stavět lodě, s první vyplul roku 1976 na Shetlandy. O tři roky později vyrazil na Špicberky, v letech 1981 - 1983 na Falklandy. S lodí Polárkou obeplul Antarktidu. S replikou Magalhãesovy Victorie, dřevěné plachetnice z 16. století obeplul svět. Napsal desítku knih, natočil několik filmů. Vzal na palubu alkoholiky a narkomany, aby se zbavili závislosti na drogách. Zapojil se do budování dětských domovů rodinného typu. Děti o prázdninách bere na plavby a jejich šťastný úsměv považuje za svůj největší životní úspěch.

www.moreplavecruda.cz

la plachty a 40 až 45 dní hrála mariáš, tak jste bez jakékoli zásluhy a práce v Karibském moři, protože vítr a proud vás tam zanesou.

Vzal byste mě s sebou do Ameriky na té malé bezpečné lodi?

Obávám se, že přes Atlantik už asi nepoplují, protože k tomu už jednoduše nemám důvod. Plout z Evropy do Ameriky může každý blbec a může to být opravdu úplný lempl. Každý obdivoval Kolumba, že objevil Ameriku, ale jemu nic jiného nezbyvalo, než tam doplnout. Za co jsem ho obdivoval já? Že objevil cestu zpátky! Protože kontrakurzem proti proudu a větru (tam co stačí hrát ten mariáš) nemohl. On musel plout Golfským proudem na sever, pak se stočit k východu na Azory, odkud už trefil domů snadno. A tak se stal vlastně objevitelem té zpáteční cesty.

Nějakou posádku jste tedy přece jen měl, jakým způsobem členy posádky získáváte nebo vybíráte?

Těď žádné lidi vědomě nehledám. Chtěl jsem vždycky, aby si mě našli sami. Aby to byla jejich iniciativa. Ale udělal jsem jednu akci v souvislosti se stavbou plachetnice Victoria, to bylo v roce 1995, byla to taková celorepubliková akce, kdy jsem posbíral lidi z ulice, postavil s nimi historickou plachetnici a přeplul s nimi z Evropy přes Atlantik bez motoru, což byl tenkrát už nemyslitelný výkon. Doppluli jsme do Ameriky, kde jsem jim loď dal, oni pluli dál kolem světa a já jsem přesedlal na Polárku a plul na dva roky do Grónska. Protože moje specialita, a to

Polárka v štětínském zálivu.

mě pořád drží, jsou polární kraje. A přes ty kraje pasátové rovníkové, plují jenom proto, že při cestě do polárních krajů jimi někdy proplout musím.

Vy jste jednou zůstal na moři sedmáct dní bez větru a celou dobu jste se nehnul z místa, kde to bylo?

To byl úžasný čas. Bylo to v pásnu tišín na sever od rovníku. Říká se jim také Koňské šířky. Když pluly lodě do Nového světa, tak si s sebou lidé vozili koně. Pokud pluli více na jih, třeba při plavbě do Brazílie, dostali se do pásma tišín, kde třeba i týdný nezafouká, což pro plachetnici bez motoru byla katastrofa. Plavba se prodloužila, voda docházela, tak zdechlí koně museli vyhodit do oceánu.

Plul jste skoro čtyři roky se dvěma traktoristy, jste ochoten s sebou na plavbu vzít i úplné amatéry?

Jasně, vždyť on nikdo jiný ani plout nechce. Tedy abych neurážel – kromě profesionálních cestovatelů. Ale ti také nemohou moc cestovat, musejí obšťastňovat lid svými příběhy z cest. Lid trpělivě čeká doma a těší se na jejich vyprávění.

Vy jste se prý nebál dát na starost kormidlo ani narkomanovi?

Samozřejmě, že ne. Sedm roků jsem organizoval plavby po Baltském moři pro alkoholiky a narkomany.

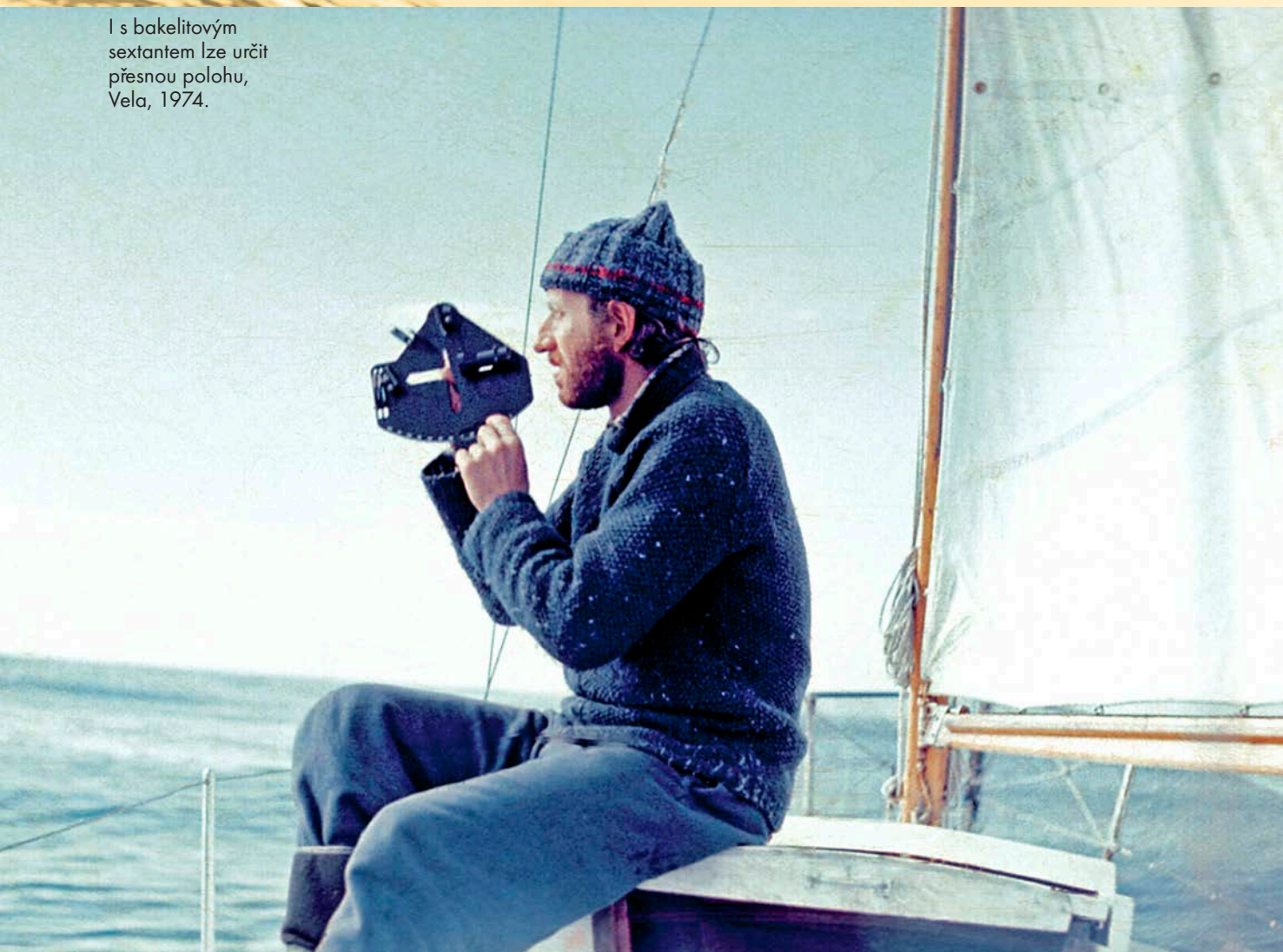
Existuje věc, kterou berete vždycky s sebou na loď?

Vozím s sebou často sextant a nějaké dobré hodinky, abych znal čas kvůli navigaci. Jinak mě nic nenapadá. Já jsem loď, na kterých jsem plul, stavěl, takže je dobře znám. Vždycky jsem vyráběl extrémně bezpečné lodě, dá se říci buldozery na moře. Lehká laminátová plachetnice, která nepřežije bouři, mě nezajímá. Lidi, kteří mají turistické laminátové lodě, dobře vědí, proč plují hlavně v pasátech a podél břehů.

Vaše lodě jsou převážně z jakých materiálů?

Ze všech možných a jak říkám, jsou to všechno spíš takové těžké traktory na moře. Počítal jsem s tím, že budu v situaci, že s lodí přeždu nejtěžší možné bouře včetně hurikánů. A tomu odpovídali i mé trasy, ať to bylo na Špicberky

I s bakelitovým sextantem lze určit přesnou polohu, Vela, 1974.

nebo do Grónska, na ostrov Jan Mayen. Se dvěma traktoristy jsem tři a půl roku obeploval Antarktidu, na světě není druhá taková loď jako Polárka. Na ní jsem se nebál, nebyla to sériově vyráběná loď, u které se vám už druhý rok hýbe kýl, ale byla poctivě postavená.

Dokumentujete vaše cesty, například fotografiemi?

Ano, dělám fotky a posledních asi dvacet let natáčím filmové dokumenty jako součást svých knih. Jestli si myslíte, že dělám tisíce fotek, jako lidé na dovolených, tak to ne. Při plavbě na Špicberky jsem neměl ani na filmy do fotoaparátu. Musel jsem postavit loď, koupit do ní každý detail, a pak už jsem neměl ani vindru. Celou dobu jsem jedl věci, o kterých raději nemluví.

Co to bylo, alespoň pro představu?

Představte si, že jíte měsíc nebo dva rozmíchanou husí krev s cukrem. Já to ale

nevidím jako problém, to byla nejlavnější konzerva, stála čtyři koruny. Pro velké cíle je strašně snadné trpět. Když máte malé cíle, tak můžete jíst řízky, dopřát si zákusky. Ale velký cíl spolkně všechno, i to negativní.

Máte vzor?

Mám vzory, samozřejmě z těch starých jsem nejvíce obdivoval Jamese

obdivoval Slocuma, který obeplul svět a je to naprostá veličina, která nikdy nebude dosažena. Co se týká novějších mořeplavců, mám kamaráda v Polsku, jmenuje se Henryk Jaskula. Ten si sedl do plachetnice v Gdyni, plul kolem světa 347 dní, nikde nepřistál a zase připlul zpátky. Toho si nesmírně vážím.

Kam byste se ještě rád vrátil?

Na Smithův ostrov v pásmu Antarktis, na který jsem před třemi roky uspořádal výpravu. Ta se ale z mnoha příčin nepovedla, zejména proto, že jsem neměl posádku. Pak

na ostrovy Kergueleny a Crozety (patří do pěti distriktů francouzského zámořského teritoria s názvem Francouzská jižní a antarktická území). Jsou nejvčetnějším místem na zeměkouli, kde je nejčistší příroda a kde nikdy nežili lidé. Tam můžete po hlavě hledit kosatku, která doplave ke břehu. Takové mám představy o ráji.

Poznal jsem tisíce lidí, kteří žijí levně na lodích po celém světě

Cooka, což byl největší mořeplavec všech dob, obeplul Antarktidu a plul naprosto bezpečně, jasně a pevně, v zemích, kde nikdy nikdo před tím nebyl. Takže z hlediska námořního, to je veličina, které nikdo nemohl dosáhnout. Co se týká polárníků, tak jsem vždycky zbožňoval Nansena a Amundsena, jejich knížky znám z paměti. Na moři jsem